

Nr 208.

Av herr **Persson, Ivar, m. fl.**, om utredning och förslag angående beviljande av statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna.

Det har sedan gammalt rått ett nära samband mellan folkhögskolorna och lantmannaskolorna i vårt land. Ofta ha en folkhögskola och en lantmannaskola varit förlagda till samma ort och använt gemensamma lokaler. Delvis har också undervisningen i de båda skolorna skötts av samma lärarpersonal. Vanligtvis ha också de bägge skolformerna haft samma elevklientel. Manliga ungdomar, som velat skaffa sig teoretisk utbildning för jordbrukarens yrke, ha först genomgått folkhögskolans första årskurs och sedan sökt inträde i lantmannaskolan. För inträde i denna har också krävts antingen genomgången folkhögskolekurs eller också motsvarande kunskaper.

Numera söker man att göra lantmannaskolorna fristående från folkhögskolorna och helst förlägga dem till andra orter, där det finns möjlighet att erhålla skolorbruk. Men oaktat detta blir det givetvis även i fortsättningen i stor utsträckning samma elever i de båda skolorna. Statsmakterna ha också t. ex. i fråga om tilldelningen av stipendier åt elever i de båda skolformerna tillämpat likartade regler, fastän stipendieanslagen utgå på olika huvudtitlar.

Vid 1939 års riksdag beslöts i samband med godkännande av viss omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen, att statsbidrag skulle lämnas till byggnadsarbeten vid såväl lantmannasom lanthushållsskolor. Det beräknades då att ett belopp på 600 000 kr. årligen under tio år skulle ställas till förfogande för detta ändamål, men på grund av tvånget för staten att spara under krisåren nedsattes detta belopp. I år har emellertid en väsentlig höjning begärts. Statsbidrag utgår för nybyggnadsarbeten med ett belopp, som motsvarar tre fjärdedelar av byggnadskostnaderna.

Det är givet, att statsbidragen till byggnadsarbeten utgöra en stor ekonomisk fördel för den lägre lantbruksundervisningen. En sådan fördel kommer däremot icke folkhögskoleverksamheten till del. Huvudmännen för de olika folkhögskolorna få själva bekosta alla erforderliga byggnadsarbeten, i den mån de icke kunna få bidrag härtill från privat håll eller från statens lotterimedel. Från lotterimedelsfonden ha bidrag lämnats till en del folkhögskolor, men konkurrensen om lotterimedlen är hård, varför bidragen därifrån till folkhögskolornas byggnadsarbeten ingalunda motsvarat behovet.

I stor omfattning utgöra landstingen huvudmän för folkhögskolor, och i dessa fall ha de ekonomiska problemen i samband med nybyggnader eller

ombyggnader för folkhögskolornas räkning i regel kunnat ordnas tillfredsställande. Men drygt hälften av folkhögskolorna äges av enskilda föreningar eller stiftelser, vilkas ekonomiska resurser i många fall äro mindre goda. För huvudmännen av denna kategori skulle det vara en välkommen lättnad om statsbidrag till byggnadsarbeten kunde lämnas. Även för landstingen skulle detta innebära en lättnad, då utdebiteringen av landstingsskatt åtminstone i vissa län är ganska hög. Men även ur rent principiella synpunkter är statsbidrag för det angivna ändamålet befogat. Som redan framhållits är det nämligen i stort sett samma elevklientel, som söker sig till folkhögskolorna samt lantman- eller lant-hushållsskolorna. Då statsmakterna dragit konsekvensen av detta genom likartade bestämmelser för stipendietilldelningen, borde det även vara rimligt och rättvist, att statsbidrag till folkhögskolebyggnader utginge på liknande villkor som till byggnadsarbeten för lantman- och lant-hushållsskolor. Beträffande medelsbehovet anse vi oss icke kunna framlägga något förslag, utan det torde få bero på Kungl. Maj:t att utreda denna fråga och därefter framlägga förslag för riksdagen. Även frågan om bidragsprocenten torde böra behandlas på samma sätt. Vi ifrågasätta emellertid om icke likformighet mellan folkhögskolorna samt lantman- och lant-hushållsskolorna därvidlag borde komma till stånd.

Med anledning av vad som anförts få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att Kungl. Maj:t måtte utreda frågan om beviljande av statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna och därefter för riksdagen framlägga förslag i ärendet.

Stockholm den 23 januari 1946.

Ivar Persson.

Rud. Anderberg.

Gust. Elofsson

Emil Ahlqvist.

i Vä

Jones Erik Andersson.

Lennart Bondeson.

B. A. Nilsson.